

08/05

Finanční prostředky určené na platby realizované v rámci Společné zemědělské politiky – společné organizace trhu

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/05. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené k platbám v rámci opatření společných organizací trhu byly poskytnuty a použity v souladu se stanovenými podmínkami.

Kontrolováno bylo období let 2006 a 2007, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna od ledna do srpna 2008 u těchto kontrolovaných osob:

- Ministerstvo zemědělství (dále též „MZe“);
- Státní zemědělský intervenční fond (dále též „SZIF“);
- 32 vybraných příjemců finančních prostředků (dále jen „příjemci“):
  - Agrochem a.s. Lanškroun, Lanškroun, Dvořákova 87/III;
  - AGROPODNIK, akciová společnost, Jihlava, Polná, Dobronín 315;
  - Blatenská ryba, spol. s r.o., Blatná, Na Příkopech 747, okres Strakonice;
  - BOHEMIA SEKT, a.s., Starý Plzenec, Smetanova 220;
  - BorsodChem MCHZ, s.r.o., Ostrava – Mariánské Hory, Chemická 1/2039;
  - CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha 6, Pláničkova 443/7;
  - Český svaz včelařů, o.s., Praha 1, Křemencova 8;
  - EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy 1, Hořice, okres Jičín;
  - EKOMILK s.r.o., Frýdek-Místek, Příborská 818;
  - IVAX Pharmaceuticals s.r.o., Opava – Komárov, Ostravská 29, č. p. 305;
  - J A R I M E X s.r.o., Hněvčevy čp. 26, okres Hradec Králové;
  - LYCKEBY AMYLEX, a.s., Horažďovice, Strakonická 946, okres Klatovy;
  - MADETA a.s., České Budějovice, Rudolfovska 246/83;
  - MACH DRŮBEŽ a.s., Litomyšl, Partyzánská 322;
  - Mlékárna Hlinsko, s.r.o., Hlinsko v Čechách, Kouty 53, okres Chrudim;
  - Mlékárna Kunín a.s., Kunín 291, okres Nový Jičín;
  - Naturamyl, a.s., Havlíčkův Brod, Hamry 1596, okres Havlíčkův Brod;
  - Odbytové družstvo LITAZEL, Bohušovice nad Ohří, Masarykova 190, okres Litoměřice;
  - Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem 415, okres Nymburk;
  - OLMA, a.s., Olomouc, Pavelkova 18;
  - OMGD, s.r.o., Praha 5 – Smíchov, Křížová 1018/6;
  - Primagra, a.s., Milín, Nádražní 310, okres Příbram;
  - R P N spol. s r.o., Chrudim, areál AGROP a.s., Píšťovy 825;
  - RÉVA RAKVICE s.r.o., Rakvice, Dolní 32, okres Břeclav;
  - Škrobárny Pelhřimov, a.s., Pelhřimov, Křemešnická 818;
  - VINIUM a.s., Velké Pavlovice, Hlavní 666, okres Břeclav;
  - Vinné sklepy Lechovice, spol. s r.o., Lechovice, č. p. 60, okres Znojmo;

Vinné sklepy Valtice, a.s., Valtice, Vinařská č. 407, okres Břeclav;
VUAB Pharma a.s., Roztoky, Vltavská 53, okres Praha-západ;
Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno, Synkov 86,
okres Rychnov nad Kněžnou;
XAVERgen, a.s., Říčany u Prahy, Žižkova 286/12;
Zelenka s.r.o., Žabčice 91, okres Brno-venkov.

Námítky proti kontrolním protokolům podaly MZe a SZIF. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, podané SZIF, bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ. MZe odvolání proti rozhodnutí o námítkách nepodalo.

Kolegium NKÚ na svém XVI. zasedání, konaném dne 12. listopadu 2008,

schválilo usnesením č. 8/XVI/2008

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Společná zemědělská politika (dále jen „SZP“) je nejstarší politikou Evropské unie (dále jen „EU“). Její základní cíle byly deklarovány již ve *Smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství* z roku 1957; patřilo mezi ně např. zajištění odpovídající životní úrovně zemědělské komunity, plynulé zásobování zemědělskými produkty či zvýšení produktivity zemědělství.

V roce 1962 byl založen Evropský zemědělský orientační a záruční fond (dále jen „EZOZF“), který se stal nástrojem financování SZP a fungoval takto až do konce roku 2006. EZOZF se skládal z části záruční a části orientační. Sekce záruční (asi 90 % finančních prostředků EZOZF) sloužila k úhradě intervenčních opatření, vývozních subvencí a od roku 1993 i k výplatě opatření společných organizací trhu.

Pro nové programovací období 2007–2013 je změněn způsob financování SZP. Namísto EZOZF je podpora poskytována prostřednictvím dvou nově zřízených fondů – *Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF)* a *Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova* (dále jen „EZFRV“).

Nejstarším nástrojem SZP je tzv. společná organizace trhu (dále jen „SOT“). Prostřednictvím různorodých nástrojů usiluje zejména o stabilizaci trhů se zemědělskými produkty a zabezpečení příjmů zemědělcům. SOT tvoří velmi složitý systém opatření, skládající se z intervenčních nákupů, skladování a prodeje, z dovozních přírážek a vývozních subvencí, ze systémů kvót a dotací, odvodů, výrobních náhrad a dalších plateb.

Kontrolní akce NKÚ se zaměřila na prověření poskytování a použití finančních podpor realizovaných v rámci SOT. Na základě výsledků přípravy byly ke kontrole vybrány podpory uvedené v tabulce č. 1 (viz část I.2 tohoto kontrolního závěru), a to zejména s ohledem na významnost finančního objemu či způsob a rizikovost administrace.

1. Právní rámec

Na národní úrovni tvoří legislativní rámec SOT zejména zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, který stanoví podmínky pro provádění SZP a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, který upravuje podmínky poskytování dotací, vrácení dotací, práva a po-

vinnosti při poskytování informací apod. Při poskytování dotací konečným příjemcům postupuje SZIF podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dále je každá finanční podpora upravena zvláštními předpisy, a to zpravidla speciálním nařízením Rady (ES), prováděcím nařízením Komise (ES) a nařízením vlády ČR.

2. Finanční rámec

Tabulka č. 1 – Přehled o výdajích SZIF na finanční podpory SOT v letech 2006 a 2007 u podpor vybraných ke kontrole NKÚ (kontrolovatelný objem v tis. Kč)

Společná organizace trhu	Výdaje za rok 2006			Výdaje za rok 2007			Výdaje celkem (2006 a 2007)		
	ČR	EU	Celkem	ČR	EU	Celkem	ČR	EU	Celkem
Podpora spotřeby školního mléka	32 929	16 395	49 324	42 482	14 934	57 416	75 411	31 329	106 740
Zlepšování výroby včelařských produktů	12 118	12 118	24 236	16 961	16 961	33 922	29 079	29 079	58 158
Podpora pro předběžně uznané skupiny producentů ovoce a zeleniny	1 019	3 786	4 805	1 633	4 173	5 806	2 652	7 959	10 611
Podpora pro organizace producentů ovoce a zeleniny	0	16 923	16 923	0	15 571	15 571	0	32 494	32 494
Podpory na užití rektifikovaného moštového koncentráту	0	10 786	10 786	0	4 223	4 223	0	15 009	15 009
Národní doplňková platba pěstitelům brambor	107 459	0	107 459	54 986	0	54 986	162 445	0	162 445
Prémie pro výrobce bramborového škrobu	0	22 438	22 438	0	15 736	15 736	0	38 174	38 174
Náhrady na cukr používaný v chemickém průmyslu	0	41 005	41 005	0	4 981	4 981	0	45 986	45 986
Podpora výroby methylesteru řepkového oleje	51 394	0	51 394	23 217	0	23 217	74 611	0	74 611
Podpora na odstranění následků ptačí chřipky	19 844	19 844	39 688	834	834	1 668	20 678	20 678	41 356
Finanční podpory celkem	224 763	143 295	368 058	140 113	77 413	217 526	364 876	220 708	585 584

Zdroj: materiály NKÚ zpracované na základě podkladů SZIF.

3. Institucionální rámec

Implementaci SZP v ČR zajišťují Ministerstvo financí (dále jen „MF“), MZe a SZIF.

MF bylo usnesením vlády ze dne 9. července 2003 č. 689 pověřeno výkonem funkce kompetentního orgánu ve smyslu nařízení Komise (ES) č. 1663/95, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 729/70 týkající se postupu schválení účetní závěrky záruční sekce EZOZF. V souladu s tímto nařízením je úkolem kompetentního orgánu zejména vydávat a odnímat platební agentuře akreditaci k provádění opatření SZP financovaných ze záruční sekce EZOZF. Dále MF určuje certifikační orgán a má koordinovat výkon finanční kontroly a výkon operací financovaných záručními sekci EZOZF pro oblast SOT. Činnost MF byla provedena v rámci kontrolní akce NKÚ č. 07/11 – *Finanční prostředky určené na realizaci Společné zemědělské politiky – přímé platby*¹ a vzhledem k charakteru zjištění nebylo účelné provádět u tohoto orgánu následnou kontrolu.

MZe v rámci opatření SOT provádí na základě *Pokynů k řízení finančních toků prostředků na financování opatření Společné zemědělské politiky Evropské unie ze záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu* (dále jen „Pokyny“) zejména tyto činnosti: rozpočtuje prostředky státního rozpočtu na předfinancování a spolufinancování výdajů SZP ze záruční sekce EZOZF a od roku 2007 z EZFRV, poskytuje dotace ze státního rozpočtu na účty SZIF na základě předložených žádostí a přijímá prostředky zaslané z EU na základě předfinancovaných výdajů na příjmový účet kapitoly 329 – *Ministerstvo zemědělství*. MZe je dále odpovědné zejména za vypracovávání a předkládání návrhů nařízení vlády a za informační, publikační a kontrolní činnost.

SZIF plní v ČR funkci platební agentury² pro provádění všech opatření SZP. Vykonává implementační a platební funkce mj. i pro SOT.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Ministerstvo zemědělství

U MZe byla kontrole podrobena především řídicí a metodická činnost, účetnictví, rozpočtování prostředků státního rozpočtu na předfinancování a spolufinancování výdajů SZP, příjem a poskytování finančních prostředků, finanční vypořádání, vkládání údajů do centrální evidence dotací (dále jen „CEDR“), výkon kontrolní činnosti a hlášení nesrovnalostí na úseku SOT. Kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky a další významné skutečnosti:

- Podklady, které MZe předložilo pro vyhodnocení *Státního programu na podporu energie a využití obnovitelných zdrojů energie* za roky 2006 a 2007, obsahovaly v kapitole *Podpora na nepotravinářské využití semene řepky olejné ve směsném palivu* vyčíslení celkové finanční podpory, úspory energie a snížení emisí skleníkových plynů. Žádné další vyhodnoce-

¹ Kontrolní závěr byl zveřejněn v části 1/2008 Věstníku NKÚ.

² Platební agentura provádí:

- potvrzování (schvalování) plateb – účelem této funkce je stanovovat částky, které mají být v souladu s právními předpisy Evropských společenství vyplaceny žadatelům;
- provádění plateb – účelem této funkce je vydávat příkazy bance platební agentury nebo případně státní pokladně k výplatě schválených částek;
- účtování plateb – účelem této funkce je zaznamenávat platby do účetních knih platební agentury, obvykle v podobě elektronického zpracování dat, a vypracovávat pravidelné přehledy výdajů, včetně měsíčních a ročních prohlášení předávaných Komisi.

ní (např. vyhodnocení dopadů v oblasti zemědělské prvovýroby a v oblastech navazujících, zejména pak vyhodnocení dopadů na vývoj cen zemědělské produkce) však v podkladech uvedeno nebylo.

- V průběhu kontrolovaného období MZe vydalo dvě tzv. „změnová rozhodnutí“, kterými se mění nebo doplňují již vydaná rozhodnutí o poskytnutí dotace, přestože zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), takový postup neumožňuje. Jelikož se na rozhodnutí vydávaná podle ustanovení § 14 zákona č. 218/2000 Sb. nevztahují obecné předpisy o správním řízení, není režim nápravy vadných rozhodnutí právními předpisy ČR upraven.
- MZe ve dvou případech chybně vykázalo prostředky rezervního fondu podle jejich původu, čímž porušilo ustanovení § 48 zákona č. 218/2000 Sb. Celkově MZe v letech 2006 a 2007 vykázalo na rezervním fondu prostředky poskytnuté ČR z rozpočtu EU o 24 436 034 Kč vyšší a naopak prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu o stejnou částku nižší, než byl skutečný stav.
- MZe jako poskytovatel dotace SZIF nezaznamenávalo v letech 2006 a 2007 do CEDR údaje o dotacích a o jejich příjemcích. Nesplnilo tak povinnost stanovenou v § 14 odst. 11 (s účinností do 13. dubna 2006 byl text označen jako odst. 10) zákona č. 218/2000 Sb.
- V článku 11 odst. 3 Pokynů se uvádí: *Kurzové rozdíly u prostředků, které jsou příjmem kapitoly MZe z EU, nese státní rozpočet – kapitola MZe.*³ Čl. 11 odst. 4 těchto Pokynů stanoví: *Kurzové rozdíly jsou MZe vypořádávány ročně.* MZe neprovedlo za roky 2006 a 2007 vypořádání kurzových rozdílů, které podle účetní evidence MZe činily za rok 2006 celkem 16 226 000 Kč a za rok 2007 celkem 1 913 000 Kč.

2. Státní zemědělský intervenční fond

2.1 Výkon funkce platební agentury

U SZIF byl kontrole podroben výkon funkce platební agentury pro SZP ve vztahu k vybraným opatřením SOT; kontrolováno bylo zejména naplnění podmínek pro delegování činností dle nařízení komise, dále zajištění, příjem a poskytování finančních prostředků, žádosti o dotaci ze státního rozpočtu předkládané Ministerstvu zemědělství, účtování o poskytnutých podporách, vkládání údajů do CEDR, skutečně vyplacené finanční prostředky (a to na vzorku jednotlivých druhů podpor a dotací), hlášení nesrovnalostí dle právních předpisů EU a ČR a vydávání rozhodnutí o vrácení dotace. Kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky a další významné skutečnosti:

- SZIF neprovedl finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem za jednotlivé roky kontrolovaného období (2006 a 2007); řídil se přitom písemným sdělením MF, které bylo ovšem v rozporu s § 75 zákona č. 218/2000 Sb. a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 551/2004 Sb. (kterou se stanoví zásady a termíny vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem), jež tuto povinnost SZIF ukládaly.
- Žádosti SZIF o poskytnutí dotací z prostředků EU z rozpočtu MZe na SOT neobsahovaly identifikaci jednotlivých opatření SOT, což není v souladu s *Postupem pro poskytování dotací Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu Ministerstvem zemědělství ČR k zabezpečení poskytování finanční pomoci prostředků plynoucích ze záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu a finančních prostředků na spolufinancování*

³ Kurzové rozdíly vznikají jako rozdíl mezi výší vyplacených finančních prostředků konečným příjemcům v Kč v rámci předfinancování a výší obdržených finančních prostředků z rozpočtu EU v EUR přepočtených na Kč v aktuálním kurzu.

Společné zemědělské politiky konečným uživatelům pomoci, kterýžto materiál schválil ministr zemědělství dne 15. června 2004.

- I když v některých případech nedodržovali žadatelé různé lhůty stanovené platnými právními předpisy, SZIF pokračoval v administraci, aniž by je upozornil na nedostatky a vyzval je k nápravě.

2.2 Administrace vybraných opatření

Na vybraném vzorku příjemců byla u SZIF provedena kontrola úplnosti, správnosti, přijatelnosti plateb a jejich souladu s právními předpisy týkajícími se SOT; posuzování a hodnocení žádostí, zda splňují kritéria pro schválení/přiznání podpory; dále se kontrola zaměřila na proces správního řízení o poskytnutí podpory, obsahové i formální náležitosti rozhodnutí vydávaných SZIF; provádění kontrol u příjemce a provázanost výsledků „kontroly na místě“ s další administrací žádostí o podporu.

Podkladem pro výběr příjemců byla data o vyplacených finančních prostředcích na SOT za kontrolované období převzatá od SZIF. Při výběru byl vzat v úvahu zejména objem poskytnuté dotace danému příjemci, popř. rizikovitost administrace v daném typu podpory. Výsledek výběru ve finančním vyjádření uvádí tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 – Objem prostředků vyplacených v letech 2006–2007 příjemcům vybraným ke kontrole NKÚ a jeho podíl na kontrolovatelném objemu

Vybraná opatření	Kontrolovatelný objem v tis. Kč	Kontrolovaný objem v tis. Kč	Podíl v %
Podpora spotřeby školního mléka	106 740	71 092	66,60
Zlepšování výroby včelařských produktů	58 158	58 012	99,75
Podpora pro předběžně uznané skupiny producentů ovoce a zeleniny	10 611	7 878	74,24
Podpora pro organizace producentů ovoce a zeleniny	32 494	30 754	94,65
Podpora na užití rektifikovaného moštového koncentrátu	15 009	15 009	100,00
Národní doplňková platba pěstitelům brambor	162 445	156 835	96,55
Premie pro výrobce bramborového škrobu	38 174	36 648	96,00
Náhrady na cukr používaný v chemickém průmyslu	45 986	42 825	93,13
Podpory výroby methylesteru řepkového oleje	74 611	55 648	74,58
Podpora na odstranění následků ptačí chřipky	41 356	19 858	48,02
Celkem vybrané finanční podpory	585 584	494 559	84,45

Zdroj: materiály zpracované na základě podkladů SZIF.

2.2.1 Podpora spotřeby školního mléka

Účelem této podpory bylo zvýšení spotřeby mléka u žáků, kteří plnili povinnou školní docházku ve školách nacházejících se na území ČR a zapsaných ve školském rejstříku. Pravidla poskytování podpory byla v kontrolovaném období upravena nařízením Komise (ES)⁴ a nařízením vlády⁵. Kontrolou nebyly zjištěny nedostatky ze strany SZIF.

⁴ Nařízení Komise (ES) č. 2707/2000 o stanovení prováděcích pravidel k nařízení Rady (ES) č. 1255/1999, pokud jde o podporu Společenství na dodávky mléka a některých mléčných výrobků žákům ve školách.

⁵ Nařízení vlády č. 205/2004 Sb., kterým se v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky stanoví bližší podmínky poskytování podpory a národní podpory spotřeby mléka a mléčných výrobků žáky, kteří plní povinnou školní docházku ve školách zařazených do sítě škol.

Program *Podpora spotřeby školního mléka* patřil již od roku 1999 k národním prioritám a jeho prostřednictvím byla podporována konzumace mléka a mléčných výrobků u dětí na tuzemských základních školách za účelem snížení deficitu vápníku u dětské populace a zlepšení stravovacích návyků v budoucnosti. Usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2008 č. 1000 byla schválena novela nařízení vlády č. 205/2004 Sb., jíž je národní podpora (což představuje cca 70 % z celkové výše podpory v rámci spolufinancování) ukončena.

2.2.2 Podpora zlepšování výroby včelařských produktů

Podpora je poskytována chovatelům včel prostřednictvím Českého svazu včelařů (dále jen „ČSV“)⁶, a to na opatření technické pomoci, dále na boj proti varroáze, na racionalizaci kočování včelstev, úhradu nákladů na rozbory medu a obnovu včelstev. Pravidla poskytování podpory byla v kontrolovaném období upravena nařízením Rady (ES)⁷, nařízením Komise (ES)⁸ a nařízením vlády⁹.

Kontrolou bylo zjištěno, že: SZIF v roce 2007 nerozhodl u dvou opatření usnesením o povolení změny obsahu podání (jednalo se o doplnění žádostí ČSV po termínu stanoveném v § 3 odst. 2 nařízení vlády č. 197/2005 Sb.). SZIF tak nedodržel ustanovení § 41 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb.

2.2.3 Podpora pro předběžně uznané skupiny producentů ovoce a zeleniny

O tuto podporu mohou žádat skupiny producentů ovoce a zeleniny usilující o získání registrace jako organizace producentů, avšak nesplňující ještě všechna kritéria stanovená pro tyto organizace. V uvedené formě může skupina fungovat a pobírat podporu po dobu maximálně pěti let. Pravidla poskytování podpory byla v kontrolovaném období upravena nařízením Rady (ES)¹⁰, dvěma nařízeními Komise (ES)¹¹ a nařízením vlády¹². Kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky a další významné skutečnosti:

- Jednoho příjemce podpory (odbytové družstvo) tvoří sedm členů – dvě fyzické osoby a pět právnických osob. Jedna z uvedených fyzických osob vystupuje zároveň ve všech právnických osobách jako jednatel (u společností s ručením omezeným) nebo člen představenstva (u akciových společností). Existuje riziko, že takovýto postup může být Komisí posouzen jako účelové získávání výhody v rozporu s cíli práva Společenství dle čl. 4 odst. 3 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství.
- V jednom případě SZIF při výpočtu podpory použil chybné referenční období a vyplatil příjemci o 329 780 Kč méně, než na jakou částku podpory měl nárok.

⁶ Občanské sdružení ČSV je vedeno v registru občanských sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a je podle § 3 nařízení vlády č. 197/2005 Sb. žadatelem o dotaci. Tuto žádost podává na níže uvedená opatření SZIF, a to na jím vydaném formuláři, do 30. června kalendářního roku, ve kterém o dotaci žádá. Příjemci dotací jsou chovatelé včel; ČSV poskytování těchto dotací konečným příjemcům zprostředkovává.

⁷ Nařízení Rady (ES) č. 797/2004 o opatřeních ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh.

⁸ Nařízení Komise (ES) č. 917/2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 797/2004 o opatřeních v oblasti včelařství.

⁹ Nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh, ve znění nařízení vlády č. 285/2007 Sb.

¹⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2200/96 o společné organizaci trhu s ovocem a zeleninou.

¹¹ Nařízení Komise (ES) č. 1432/2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro uplatňování nařízení Rady (ES) č. 2200/96, pokud jde o podmínky pro registraci organizací producentů a předběžného uznání seskupení producentů. Nařízení Komise (ES) č. 1943/2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2200/96, pokud jde o podporu předběžně uznaným seskupením producentů.

¹² Nařízení vlády č. 247/2004 Sb., o provádění některých opatření společných organizací trhů s ovocem a zeleninou a s výrobky zpracovanými z ovoce a zeleniny.

- Vydávaná rozhodnutí o poskytnutí podpory nebyla dostatečně transparentní, neboť neobsahovala způsob výpočtu výše podpory. Příjemce podpory tak prakticky nemohl ověřit její správnost.

2.2.4 Podpora pro organizace producentů ovoce a zeleniny

Organizace producentů je základním prvkem celé společné organizace trhu s ovocem a zeleninou a hlavním nástrojem pro získávání podpory. Jedná se o právnickou osobu zformovanou na základě iniciativy těchto producentů. Pravidla poskytování podpory byla v kontrolovaném období upravena nařízením Rady (ES)¹⁰, dvěma nařízeními Komise (ES)¹³ a nařízením vlády¹². Kontrolou nebyly zjištěny nedostatky. NKÚ však doporučuje, aby SZIF prováděl pravidelné „kontroly na místě“ nejen u organizací producentů, ale i u jejich jednotlivých členů, a to především z důvodu ověření výše obchodovatelné produkce.

2.2.5 Podpora na užití rektifikovaného moštového koncentrátu

Pravidla pro poskytování podpory na užití rektifikovaného moštového koncentrátu ke zvýšení obsahu alkoholu ve vinařských produktech jsou stanovena nařízením Rady (ES)¹⁴, nařízením Komise (ES)¹⁵ a nařízením vlády¹⁶. Kontrolou byl zjištěn jeden drobný nedostatek při podání žádosti.

2.2.6 Národní doplňková platba pěstitelům brambor

Národní doplňkové platby pěstitelům brambor byly v hospodářských letech 2005/2006, 2006/2007 a 2007/2008 vypláceny SZIF podle nařízení vlády¹⁷. Jedná se o platbu, kterou SZIF poskytuje pěstitelům brambor prostřednictvím výrobce škrobu. Výše platby závisí na dodaném množství brambor a obsahu škrobu, který musí být nejméně 13 %. Sazby plateb pro ČR jsou pro každý hospodářský rok vypočítávány na základě rozhodnutí Komise ES. Kontrolou byly zjištěny pouze drobné formální nedostatky.

2.2.7 Prémie pro výrobce bramborového škrobu

Prémie pro výrobce bramborového škrobu (dále jen „prémie“) se vyplácí na základě doloženého množství dodaných brambor v rámci pěstitelských smluv v daném zpracovatelském období a na základě množství vyrobeného bramborového škrobu, které odpovídá subkvótě přidělené SZIF výrobcí škrobu. Pravidla pro poskytování prémie jsou stanovena nařízením Rady (ES)¹⁸, nařízeními Komise (ES)¹⁹ a nařízením vlády¹⁷. Byly zjištěny jen drobné formální nedostatky.

13 Nařízení Komise (ES) č. 1433/2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2200/96, pokud jde o provozní fondy, operační programy a finanční podporu, a nařízení Komise (ES) č. 1432/2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2200/96, pokud jde o podmínky uznání organizací producentů a předběžného uznání seskupení producentů.

14 Nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem.

15 Nařízení Komise (ES) č. 1623/2000, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem, jež se týkají mechanismů trhu.

16 Nařízení vlády č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů s vínem.

17 Nařízení vlády č. 115/2004 Sb., kterým se stanoví některé postupy při provádění opatření společné organizace trhů se škrobem.

18 Nařízení Rady (ES) č. 1868/94, kterým se stanoví režim kvót pro výrobu bramborového škrobu.

19 Nařízení Komise (ES) č. 2236/2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1868/94, kterým se stanoví systém kvót pro výrobu bramborového škrobu.

Nařízení Komise (ES) č. 2235/2003, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k nařízením Rady (ES) č. 1782/2003 a (ES) č. 1868/94, pokud jde o bramborový škrob.

2.2.8 Náhrady na cukr používaný v chemickém průmyslu

Účelem náhrady byla podpora nepotravinářského využití cukru určená pro jeho zpracovatele v oblasti chemického a farmaceutického průmyslu. Od 1. července 2006 probíhá v rámci SOT cukerní reforma a EU přestala od uvedeného data vyplácet tuto podporu. Po 1. červenci 2006 tak zpracovatelé pouze dokončovali zpracování již nahlášených množství cukru/izoglukózy a invertního sirupu. Náhrada byla poskytována podle nařízení Rady (ES)²⁰, nařízení Komise (ES)²¹ a dvou nařízeních vlády²². Kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky a další významné skutečnosti:

- SZIF u dvou žadatelů o podporu přijal a dále administroval faxová podání žádostí, aniž žadatele vyzval k odstranění nedostatku žádosti podle § 19 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, případně § 45 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.
- V jednom případě neprobíhala administrace žádosti řádně v souladu se správním řádem. V jednom spisu totiž bylo více žádostí a osvědčení o výrobní náhradě, aniž by bylo řádně označeno, které z nich jsou platné.

2.2.9 Podpora výroby methylesteru řepkového oleje

Dle nařízení vlády²³ poskytoval SZIF dotaci na nepotravinářské užití semene řepky olejné pro výrobu methylesteru řepkového oleje (dále jen „MEŘO“) zpracovaného na směsné palivo s obsahem min. 31 % objemových jednotek MEŘO pro zpracovatelské období od 1. ledna 2006 do 31. prosince 2006. Podpora byla poskytována na základě žadatelem prokázané výroby nebo prodeje MEŘO zpracovaného odběratelem na směsné palivo a na základě doložení zaplacení spotřební daně z minerálních olejů. Kontrolou bylo zjištěno, že při administraci této podpory vystavil SZIF nejdříve rozhodnutí o poskytnutí podpory, na základě kterého stanovil žadatelům maximální množství MEŘO, na které žadatelé obdrží podporu. Toto rozhodnutí neobsahovalo konkrétní výši dotace. Poté, po splnění podmínek pro poskytnutí podpor, už SZIF nerozhodoval ve správním řízení a výši podpory sděloval příjemcům dopisem. Tento systém, vycházející z nařízení vlády č. 148/2005 Sb., neumožňoval příjemcům použít opravné prostředky dle správního řádu v případě nesouhlasu s výší přidělené dotace.

2.2.10 Podpora na odstranění následků ptačí chřipky

Jedná se o podporu výroby omezené v sektoru drůbeže v důsledku vzniklé kritické situace, kterou způsobila snížená poptávka spotřebitelů po drůbežím mase a vejcích a následný pokles cen v období výskytu ptačí chřipky na území EU včetně ČR. Pravidla poskytování podpory byla v kontrolovaném období upravena nařízením Komise (ES)²⁴ a nařízením vlády²⁵. Kontrolou bylo zjištěno, že SZIF u této podpory prováděl pouze formální kontroly žádostí; „kontroly na místě“ neprováděl ani před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace, ani po jeho vydání, přestože si povinnost provádět tyto kontroly sám v pravidlech stanovil.

²⁰ Nařízení Rady (ES) č. 1260/2001 o společné organizaci trhů v odvětví cukru.

²¹ Nařízení Komise (ES) č. 1265/2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/2001, pokud jde o poskytování výrobní produkční náhrady pro některé výrobky z odvětví cukru používané v chemickém průmyslu.

²² Nařízení vlády č. 364/2004 Sb., o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru, a nařízení vlády č. 337/2006 Sb., o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru.

²³ Nařízení vlády č. 148/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace na nepotravinářské užití semene řepky olejné pro výrobu methylesteru řepkového oleje.

²⁴ Nařízení Komise (ES) č. 1010/2006 o některých výjimečných opatřeních na podporu trhu s vejci a drůbeží v některých členských státech.

²⁵ Nařízení vlády č. 450/2006 Sb., o stanovení některých podmínek provádění některých výjimečných opatření na podporu trhu s vejci a drůbeží.

3. Příjemci

U vybraných příjemců (způsob výběru viz část II.2.2 tohoto kontrolního závěru) bylo ověřováno, zda souhlasí údaje v žádostech o podpory s údaji uvedenými v účetnictví a dalších dokladech příjemce, zda žadatel splnil podmínky pro poskytnutí podpor stanovené v platných právních předpisech a zda částky uvedené na rozhodnutích o poskytnutí podpor odpovídají výši podpor proplacených žadatelům.

Kontrolou u příjemců bylo zjištěno, že dva příjemci podpory z programu *Podpora spotřeby školního mléka* tuto podporu nepovažovali za dotaci k ceně a nezahrnuli ji do základu daně z přidané hodnoty, jak stanoví § 36 odst. 3 písm. d) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Zkrátily tak v účetním období roku 2006 a 2007 odvod daně z přidané hodnoty o částku v celkové výši 1 278 992,50 Kč.

V návaznosti na toto zjištění NKÚ doporučuje, aby SZIF informoval žadatele, že podpora poskytnutá v rámci programu *Podpora spotřeby školního mléka* je dotací k ceně dle zákona č. 235/2004 Sb., a aby tuto informaci uvedl např. v příručce pro žadatele, případně přímo v rozhodnutí o poskytnutí podpory.

III. Vyhodnocení

V kontrolovaném období let 2006 a 2007 bylo na platby realizované v rámci Společné zemědělské politiky – společné organizace trhu u podpor vybraných ke kontrole NKÚ poskytnuto více než 585 mil. Kč. NKÚ provedl kontrolu více než 84 % těchto výdajů.

Poskytování těchto plateb je v zásadě funkční a naplňuje požadavky stanovené právními předpisy Evropských společenství a ČR. Neprobíhalo však zcela bez chyb. Za významnější zjištění je nutno považovat následující skutečnosti:

- u SZIF byly zjištěny některé chyby v aplikaci správního řádu;
- přestože řada lhůt nebyla příjemci dodržována, SZIF pokračoval v administraci žádostí, aniž by je na nedostatky upozornil a vyzval je k nápravě;
- u dvou příjemců bylo zjištěno krácení daně z přidané hodnoty v celkové výši téměř 1,3 mil. Kč;
- SZIF neprováděl v některých případech „kontrolu na místě“, přestože si to sám v pravidlech stanovil.

Nelze opomenout skutečnost, že v rámci této kontrolní akce byly opakovaně zjištěny nedostatky, které byly již konstatovány v kontrolních závěrech z kontrolních akcí NKÚ č. 06/26 – *Finanční prostředky určené na realizaci Společné zemědělské politiky* (kontrolní závěr zveřejněn v částce 3/2007 Věstníku NKÚ) a č. 07/11 – *Finanční prostředky určené na realizaci Společné zemědělské politiky – přímé platby* (kontrolní závěr zveřejněn v částce 1/2008 Věstníku NKÚ). Jedná se zejména o tyto nedostatky:

- SZIF neprováděl finanční vypořádání dotací na SZP; neprovedl ho ani v případě SOT za léta 2006 a 2007; svůj postup opětovně zdůvodnil písemným sdělením MF, které je v rozporu s rozpočtovými pravidly;
- MZe neprovádělo roční vypořádávání vzniklých kurzových rozdílů v rámci SPZ, ani v souvislosti s financováním SOT;
- MZe v rámci SZP nevkládalo údaje do CEDR; ani v případě SOT nevložitelo data o poskytnutých dotacích do CEDR;
- nevyřešena zůstává úprava rozpočtových pravidel, pokud jde o uplatnění správního řádu při rozhodování o poskytování dotací.

NKÚ dále doporučuje, aby SZIF:

- v případě podpory v rámci programu *Podpora spotřeby školního mléka* informoval žadatele, že tato podpora je dotací k ceně dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty;
- v případě podpory pro předběžně uznané skupiny producentů ovoce a zeleniny uváděl u vydávaných rozhodnutí o poskytnutí podpory způsob výpočtu výše podpory, aby si příjemci mohli ověřit její správnost;
- v případě podpory pro organizace producentů ovoce a zeleniny prováděl pravidelné „kontroly na místě“, a to nejen u zmíněných organizací, ale také u jejich jednotlivých členů.